UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Index Baldi Pervsini. I. V. D. In prælectiones in totum Codicem Iustinianeum locupletißimus

... In Qvartvm Et Qvintvm Codicis Libr. Praelectiones / Additionibvs Philippi Decii ...

Baldus

Lugduni, M.D.LXI.

Actionibus & obligationibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95990

Visual Library

ſi deſiſt eſſe talis.vide Barto.in.l.pretor.§.ſed ſi dominus.ff.de edē.⁊ ibi Angelus.⁊ vide Roma.in dicta.l. quante.qui ſequitur Baldum.hic.

a C Inſtrumentorum.No.de iuramento.⁊ no.Barto.in.l.huiuſmodi.§.ſi ita.hic alleg.⁊ quare iſto caſu ſufficiat iuramentū, poteſt eſſe ratio:quia agitur de modico preiudicio.l.theſaur⁹.ad exhib.ff.⁊ no.Bal.in.l.fin.in fi.ẽ.de eden.⁊ vide Bal.in rubr.ẽ.de fi.inſtru.⁊ Cy.et Bal.in.l.fina.ad fi.⁊ quod ibi dixi poſt Barto.eod.tit.⁊ facit ad no.per Bart.in.l.ij.§.quod diximus.ff.ſi quis cau.

b C Utrum quis.An autem notarius teneaṫ reddere creditori inſtrumentum liberatiōis.vid Barto.in.l.inſtrumenta.in fi.j.de fidei cō.ſed quid ſi teſtator debitori liberationē legat:an teneatur heres inſtrumētum debiti dare legatario:Bald.in.d.l.inſtrumenta.tenet ꝙ ſic.

c C Redemit,Ad de Bart.in.l.j.§.editio.ff.de edē.

d C Furtum.Adde Bald.in.l.qui accuſare.ẽ.ꝺ edē.

e C Impleuerat.Uide Bald.in l.prima.ẽ.de edē.⁊ Ant.de but.in.c.j.extra de proba.

f C Dicit glo.Tene menti iſtā glo.qđ notarius non debet apponere menti partiū,ſed tātum de quo eſt rogatus,⁊ verba contrahentium.

rum.⁊ iſta non eſt noſtre legis materia.
3 C†Eſt ergo tertium, ſcilicet reſtitutio inſtrumentorū:ᵃ⁊ iſta ſit ex vi reſolutiōis obl.vt hic
a eſt,ſi non habet creditor inſtrumentum, iuret ſe non habere:⁊ faciat inſtrumētū quittatiōis: vt.ff.de lega.j.l.huiuſmodi.§.ſi ita.⁊ ibi eſt tex.
4 no.C†Extra queritur,vtrum quisᵇ poſſit pe
b tere ſibi fieri plura inſtrumenta de refutatiōe: ⁊ dic ꝙ non,niſi alterum ſit amiſſum:vt legi.⁊
5 no.j.de diſcu.l.nec caſu.li.x.C†Quero,cuius eſt inſtrumentum:⁊ reſponde apud notarium eſt proprietas,licet ſit partiū vtilitate:vt ff.de eden.l.pretor.§.j.poſtquam autē eſt reſtitutū
c parti:eſt illius partis que redemitᶜ inſtrumētū.ita dicit gl.no.hic ex quo dicit, ꝙ ſequiṫ qđ licet nolit redimere,⁊ occultet iſtud inſtr̄m re
d dēptū,ꝙ nō ꝓpterea cōtrahit furtumᵈ:quia non contingit furtū in re propria.vt.ff.de con di.ob cau.l.pe.aliter punitur propter cōtumaciam,qđ tene mēti.facit.l.ij.in prin.ff.de iu.fiſ.⁊.j.de fi.inſtru.l.fi.
1 ☞ Male fidei poſſeſſor,an faciat furtum conſumendo fructus perceptos:2.
3 Improbior fure eſt qui a fure vł inuaſore ſciēter emit.
4 Poſſidere ⁊ ꝑcipere fruct⁹,an ſit ius vł factū:

C Lex tertia.

Mala fide. C Malefidei poſſeſſor fructus ꝑcipiēdo nō facit furtū, ſʒ cōſumēdo facit furtū,⁊ teneṫ furti.h.d.Ratio quare non facit furtū de percipiēdo eſt,q2 cū non teneatur de percipiēdis, eſt aſtrict⁹ percipere,⁊ facit hoc de ꝑcepto legis. Cōſumere autē nō aſtringiṫ, imo vetaṫ:q2 ſtatim debuit dn̄o reſtituere perceptos.facit qđ not.
1 ff.de pe.he.l.etiā.§.fi.vbi videas.C†Reuoco ergo in dubiū, vtrū male fidei poſſeſſor faciat furtum conſumēdo fructus perceptos.⁊ vr̄ ꝙ ſic:vt hic,⁊.ff.de ꝯdi.ide.l.ſi vrbana.ff.de fur.l.ſi qs vxori.§.eū creditorē.In cōtrariū,q2 ſi habet titulū,excuſaṫ,vt nō teneatur de percipiendis:q2 quo ad eū eſſet pena:vt.ẽ.de rei vēd.l.ſi fund⁹.ergo multo magis excuſaṫ a pena fur-
2 ti,⁊ maxime a pena criminali.C†Itē q2 credūt ita ꝯmuniter homines,⁊ vulgus: ergo ſaltē per errorē excuſaṫ. ar.in.l.j. de ſup.leg.⁊ qđ no.de pe.he.l.ſed ⁊ ſi lege.§.ſcire.Sol.diſtigue qđ triplex eſt male fidei poſſeſſor,ſcilicet improbus,improbior,improbiſſim⁹.Improbus eſt q̄ habet titulū ⁊ poſſeſſionem ab authore poſſeſſore bone fidei.gl.ipſa non tenet: ſed tu teneas.ibi tota prouincia.ipſe tamē emptor eſt male fidei:q2 ſcit rē nō eſſe venditoris.hic propter titulū excuſatur a percipiendis:ergo
3 q̄ furto,nā ſi eſſet fur,teneretur de percipiēdis.C†Improbior eſt, q̄ a fure vel inuaſore emit ſciēter,vt.ff.de alie.iud.l.Item ſi res.⁊ de cōtrahen.emp.l.ſi in empt.§.Itē ſi emptor.iſte habet quendā poſſidēdi colorē,tamē in veritate eſt predo:⁊ facit furtū cōſumpta re,vt hic.Quidā eſt improbiſſimus ſine vllo poſſidēdi colore,vt ipſe principalis,fur.inuaſor,colonus,poſſeſſiōis interuerſor,creditor,poſtq̄ eſt ei ſatiſfactum,nā ⁊ interuerſor cū ante debitor poſſideat quo ad q̄d ſed interuerſa poſſeſſione nō poſſidet vllo modo:vt plene not.ff.qui ſatiſ.cog.l.ſciēdū.§.creditor.⁊ hec eſt ratio.d.l.ſi qs vxori.§.eū.Quidam eſt falſus creditor ab initio:vt habens falſum inſtrumentum,q2 fructus conſumendo facit furtū:quod eſt notabile,ſed vulgares hoc non credūt,tamen ita eſt verum,⁊ debent credere,⁊ non
4 excuſatur error q2 eſt in iure ſeu ratione naturali.C†Quero,vtrū poſſidere ⁊ percipere fructus,ſit ius,an factū:gl.dicit quod poſſidere bona vel mala fide eſt iuris:ſed fructus ꝑcipere eſt facti:ergo teſtis nō eſt interrogandus de bona vel mala fide,ſed de facto tantū.C Itē vbicūq3 ſit poſitio de bona vel mala fide,nō dʒ reſpōderi tanquā poſitio ſit iuris:ſecus ſi ſit poſitio de poſſeſſiōe ſimpliciter:vt.l.ſtip.iſta.§.hec quoq3.de ver.ob.vbi de hoc.ꝙ eſt no.⁊ mēti tenēdū.

1 ☞ Creditor ſi recolligit inſtrumētū debiti ſuis expēſis, quid iuris:
2 Notarius conficiendo inſtrumentum de mutuo:ſi videt quod non interuenit numeratio,an debeat ſcribere talis confeſſus fuit ſpe future numerationis:

C Lex quarta.

Si non eſt. C Hanc ſummaui in l.diſſolute.ẽ.eo.caſus aūt patet.Si pecunia nō eſt numerata debitori,debet ei creditor reddere iſtr̄m.
1 h.d.C†Quero,ſi creditor recolligit illud inſtrumentū ſuis expenſis,vtrū debeant ſibi refundi:reſpondeo non in caſu iſto de iure legis,q2 creditor non debuit recolligere inſtrumentū,ex quo nō numerauit.ſecus puto in caſu.d.l.diſſolute.quia ibi creditor imple-
e uerat ᵉ ex parte ſua,cum ab initio eſſet obligatio contracta:⁊ merito debuit recolligere inſtrumētum, nec debuit aduerſariū proprijs expenſis inſtruere.argu.l.pretor.in fi.ff.de edē.⁊ no.j.de vſur.l.cos.
2 in prin.⁊ per Gui.in.l.edita.ẽ.de eden.C† Secūdo quero,notari⁹ videt ꝙ non interuenit numeratio,vtrum debeat ſcribere in inſtru-
f mento talis fuit talia confeſſus ſpe future numeratiōis:dicit gl.ᶠ hic no.qđ nō:q2 notarius nō debet ſcribere in inſtrumento ſpē partium,ſed ſolūmodo id de quo eſt rogatus,non enim pertinet ad eū ponere mentē,ſed verba contrahentium in ſua ſcriptura,ſecundum
g nobiliſſimam hanc glo.quam perpetuo notabis.ᵍ

C De actionibus ⁊ obligationibus. Rubrica.

C Continua iſtam rubricam,vt in gloſſa.

1 ☞ Ceſſio actionū,quomodo,quibus caſibus fiat,aut non fiat.a nu.1.vſq3 ad nu.9.
10 Exercitium directarū actionum:an tacite mādatū videatur eo ipſo quod facta eſt ceſſio:
11 Mandatū in rem ſuam,an poſſit expreſſe reuocari per mandatarium
12 Et an renocetur tacite per mortem mandantis:
13 Procurator in rem ſuam,an teneatur facere fidē de mandato ante litem conteſtatam:
14 Statuto cauetur quod nō teneat proceſſus procuratoris niſi producto mandato,an intelligatur de procuratore in rem ſuam:
15 Actio directa ⁊ vtilis,an ſint idem in ſubſtantia:
16 Et an differant ſpecie:
17 Actio vtilis,an ſit natiua,vel datiua:
18 Actus inducens ceſſionem quis ſit:
19 Iura directa creditoris,an ſint eliſa poſt ceſſionem:
20 Soluens cedenti,an poſt iura ceſſa liberetur:21.
22 Ceſſio,que ſit debitori,quid operetur:
23 Ceſſionarius an debeat ſe dicere creditorē,⁊ ſi hoc dicat:an libellus ſit ineptus.

C Lex prima.

Data. C Iſta eſt ſolēnis,⁊ diuidiṫ in duas partes,in prima factū proponitur:in ſecunda reſultans queſtio ſoluitur.ſecunda ibi:que ſi ita.hoc intendit in ſumma ſecundū communem lecturam.Directe actiones procuratori in rem ſuā mandate,mandatore mortuo abſq3 herede,iuris artificio in

facit qđ tenet Inn.in.c.fraternitatis.de her.qđ notari⁹ in inſtr̄o,⁊ teſtis in dicto,nō debet dicere niſi illud qđ in veritate nouerit,⁊ audierit.⁊ Bal.in.l.cū precibus.C.de proba.⁊ in rub.j.de fid.inſtru.dicit qđ notarius ſuā imbreuiaturā circa ſubſtantiā negotij extendere nō pōt,ſed ſolū ꝙ intellexit a partibus,dūmodo nō exprimat aliud ꝙ̄ viderit,vel audierit a contrahētibus.glo.in auṫ.de tabellio.dicit qđ oīa que ponit in protocollo,in prima ſcriptura debet audire vel videre.⁊ in.l.cōtractus.j.de fi.inſtr.dicit quod inſtrumentū ⁊ cōtractus non recipiunt ſupplementum facti.alle.no.in.c.cū.p.de fi.inſtr.in nouel.⁊ dicit ibi quod imbreuiatura eſt a notario ſemper habēda ſalua veritate ſubſtantie,⁊ veritas videtur cōſtare ex prima ſcriptura,ex qua probatur negatiua, ſcilicet nil aliud factum inter partes, quam ſit ſcriptum in dicta abbreuiatura.facit gloſſ.xc.diſt.c.vt veteram.Barto.in.l.Sempronius.de legatis ſecundo.⁊ vide Bald.in l.contractus.j.de fide inſtrumen.⁊ in rubri.j.de reuoc.his que in fraudem cre.ali.ſunt.⁊ vide quod dicit Bal.in.l.pactū.C.de rei vē.⁊ in repe.l.ij.C.de reſcin.vendi.vbi dicit,ſi notarius qui dicit ex certa ſcientia ⁊c.preſumitur quod ita ſit.vide ibi.⁊ Ioan.andr.in additio.Specu.in titu.de teſte.refert dominus Ant.⁊ Ioā de imo in capit.primo,de ſyn.quod ſi notarius dicit,quod due partes vniuerſit.vel maior,fuerit preſens,ſtatur dicto notarij per no.in.l.j.C.de vſu.ſʒ vide que dicit Bal.in.l.j.ff.de mag.conue.que pondera bene.And.Barb.

g C Notabis.No.hāc gl.facit ad hoc dictū Bar.i.l.mutus.de acqui.

tio in vtiles conuertunt̃.h.d.⁊ alibi non reperitur. ⁊ legitur tribus
modis.duobus modis in gl.magna,⁊ tertio modo in gl.parua,que
incipit,ꝓ quo forte.¶ Prima lectura eſt,ꝙ iſtud mādatū ſumpſit
originē a cōtractu nominato emptionis.¶ Secūda lec.eſt ꝙ iſtud
mandatum ſumpſit originē a contractu innominato, do vt facias.
¶ Tertia lec.eſt,ꝙ iſtud mandatum proceſſit ex cōſequētia debiti
1 per fideiuſſorem ſoluti.¶ † Unde ſm primā lec. pecunia fuit verū
pretium numeratum:ſm autē ſecundam lecturam pecunia fuit cau-
ſa,ſed non verum pretium:q̃ pecunia nō fuit numerata. ſecūdū au-
tem tertiam lec.non fuit pretiū:nec cōtractus nominatus : ſed em-
ptio nominis magis q̃ pretiū numeratū fuerit,fuerūt actiones mā
date ſoluēti,taliter qualiter erat debitū a reo,ſiue in pecunia nume
rata,ſiue in ſpecie,nō curo:vt.ff.de fideiuſ.l. cū his.ſm veritatē oēs
lec.ſunt in certis caſibus vere.tamē tertia lectio eſt magis amica li-
tere.⁊ eā tenet Nic.de ma.hic in ſua lec.⁊ ſm has tres lec.potes ca-
ſum ſummariū magis ſpecificare dicēdo ſic.vbi dat̃ pecunia in pre-
tium mandatarum actionū,agitur vtilibus in ſubſidiū.Idem eſt ſi
detur ob cām mādatarum actionū:ſed non in pretiū.Idem ſi nec in
pretium,nec ob cauſam:ſed in beneficiū mandatarum actionum,qđ
beneficiū cōpetit fideiuſſori ſoluenti.⁊ hoc totū dicit tex.omnia cō-
prehendendo.⁊ dicit Cy.hic,difficilis eſt hec lex.¶ Ueniamus ad
caſum in terminis.caſus.Titius erat debitor ſeij: pro iſto titio qdā
ſoluit,cui creditor mandauit actiones directas,tandē ab iſto māda
tario li.conte.deceſſit mandans,⁊ ſine herede:querit̃ vtrū mandata
rius poſſit agere contra debitorē ꝓ quo ſoluit,⁊ quo iure? Reſpō
detur,quod vtili actione,q̃ exercitiū directarū eſt cōuerſum in vti
lem actionē.h.d.notabiliter.Proponit hucuſq; thema, ex quo elici
citur queſtio Ibi,que ſi ita ſunt.hic ponitur ſol.queſtionis.¶ No.
2 quod dixi in ſummario.¶ † Nunc venio ad apparatū per ordinem.⁊
op.ꝙ nec mandatū directarū valuerit,nec poſſit vtilib⁹ agi in ſubſi-
dium.nā per talē ſolutionem debitor liberatus eſt:ergo ſubſtantia
actionis ⁊ obligationis extincta eſt:vt.ff.de le.iij.l. fideicōmiſſa.§.ſi
rem.cū ergo agatur,obſtat exceptio ſolutionis:vt inſti.de perpe. ⁊
temp.ac.§.fin.Timore huius cōtrarij dicit glo.qđ debet diſtingui
animus ſoluētis:aut enim ſoluit,vt liberaret debitorē, aut cōtrahe-
ret cū creditore.Primo caſu liberat⁹ eſſet debitor:⁊ haberet locum
oppoſitio.Secundo caſu nō eſſet liberatus:⁊ habet locū hec lex: di
ſtinguitur ergo actus agētiū per intentionē.hoc enim patet ꝑ text.
ff.de ſolut.l.Modeſtin⁹.⁊ de fideiu.l.cū is.gl. eſt defectiua in duo-
bus.nā vtrunq; eſt interdū de intentione ſcilicet eximere a credito-
re debitorē,nō dico eradicare ſubſtātiā obl.¶ Itē ꝙ ſibi mādent̃ vt
cedant̃ iura.vt.j.de iu.do.l.fi.in prin.ecce primū in quo gl. deficit.[a]
3 ¶ † Itē deficit in alio:q̃ non determinat qđ in dubio.ſed hoc ſup-
plet alibi.ſ.ff.māda.l.pap.vbi eſt melior glo.q̃ ſit in iure.adde tū ad
iſtā gl.⁊ ad caſuz,ꝙ qū ſimplr̃ ſoluit̃,ꝙ aut ſoluit̃ liberalr̃:⁊ tunc vr̃
ſolutū aīo liberādi,aut ex neceſſitate,vt qū fideiuſſor ſoluit ⁊ tūc vr̃
ſolui ſaluo bñficio legis prime.ſ. ſaluo bñficio cedēdarum:q̃ q facit
ex neceſſitate,nō p̃ſumit̃ vltra facere q̃ debeat.vt.d.l.cū is.¶ Scđo
opp ꝙ hic fuerit ſolutū aīo liberādi:q̃ litera dicit pro quo ſoluiſti.
ergo cōtemplatiōe debitoris.gl.rñdet alibi,⁊ đt ꝙ exponit̃ ꝓ quo.i.
ꝓpter que.ita dicit gl.fin.ff.de pec.leg.l.dñs ſticho.tu dic ꝙ ex ꝯiū-
ctione mādati directarū cū actu ſolutiōis apparet ꝙ iſta ſol.fuit fa-
cta aīo eximēdi reū a iudicio creditoris:nō aūt aīo tollēde obliga-
tionis.q̃ iſte anim⁹ nō cōpateret̃ ſe cū mādato.caſus eſt in d.l.Mo
deſtinus.¶ Iſte op.tendit ad oſtēdēdū ꝙ mandatū ſit impoſſibi-
le,nūc arguo ecōtra,ꝙ poſſit agi ex vi mādati:nec ſint neceſſarie vti
les actiones.⁊ arguo ſic.Iſtud mandatū fuit factū ex neceſſitate:vt
d.l.cum is.ſ; neceſſariū mandatū nō finit morte mandantis:vt ff.de
acqui.poſ.l.fundi.ergo hic nō finit.So.iſtud eſt verū,quando man-
dās decedit cū herede,qiū repreſentat defunctū,ſec⁹ ſi ſine herede:
q̃ tūc nulla remanet imago defuncti:⁊ ideo mādatarius nō pōt vti
tit.ſui nominis,qđ vere ⁊ ficte extinctū eſt a rerū natura:vt.l.poſtq̃.
in prin.vt leg.no.ca.Iſta eīn bona vacātia aut pertinēt ad fiſcum,⁊
fiſcus h; ſuos procuratores,non ad iſtū mandatariū. Aut fiſc⁹ nō
recognoſcit,⁊ tūc bona non poſſunt habere procuratorē:ſed debēt
regi per procuratorē a iudice conſtitutū.vt.ff.de cu.bo.dan.l.j.qua-
propter ex neceſſitate concludit̃,ꝙ deuenitur in ſubſidium ad vtilē
4 actionē.¶ † Modo reuertor ad gl.⁊ op. ꝙ vtilis actio det̃ ab ipſo
principio,nec regritur mors ſine herede. ⁊ argo ſic: ſi pecunia fuit
in pretiū ſoluta,ergo ſtatim cōpetet vtilis actio.ſ.e.l.ij.⁊.ſ. de here
ditate ven.l.fi.Timore hui⁹ cōtrarij dicit gl.ꝙ hic pecunia nō fuit
ſoluta in ꝑtiū:q̃ eſſet emptio nominis:ſ; fuit data in ſpecie,⁊ ſic eſt
ꝯtus innominat⁹ ex quo nō trāſeūt vtiles ſine ceſſiōe:q̃ nō eſt tāti
roboris,ſicut eſt ꝯct⁹ vēditionis.ſm gl.q̃ etiā ꝯtus emptionis eſt
fauorabilior,ideo latior ſit interpretatio,vñ iura interpretant̃ ceſſio
nē tacitā.¶ Sed immediate ꝯ hoc op. q̃ lr̃a đt pecunie quātitate.
ergo quo ad numerū. Rñdet gl.ꝙ q̃titas hic ponit̃ ꝓ ſpecie. Sed
iſtud eſt falſuz,q̃ qū hec dictio q̃titas,adiūgit̃ pecunie:ſemꝑ ſigni-
5 ficat numerū:vt.ff.de ꝯhē.emp.l.hec vēditio.§.hmōi. ¶ † Itē ꝯ gl.
eſt.q̃ pecunia q̃ dat̃ in ſacculo,ſi cōtinet ꝑtiū rei, ⁊ ī forma ꝑtij dat̃:
redigit̃ ad numerū.l.adhuc.ff.de vſuf.§. ſi ve-
ro ſimul.⁊ ideo Mar. đt, ꝙ lex noſtra loquit̃
ſuperuacuo de mortuo ſine herede, q̃ intelli-
git̃ maxime.S; iſtud eſt falſuz:q̃ litera loqui
tur ꝯditionaliter,ſi ita eſt.⁊ ideo Pet.đt ꝙ ex
emptione nominis nō trāſeūt actiōes ſine ceſ-
ſione actionis.alias iura q̃ faciūt mētionē de
ceſſiōe fiēda emptori,eſſent ſuperflua.ff.de he.
ven.l.emptori ⁊.l.qui filij ⁊.l.vēditor actionis.
nam ſi tacite eſt ceſſa,fruſtra exprimit̃.vt.ſ. de
fideiuſ.l.nō recte.hoc enim ꝓbat̃,ꝙ ſicut ſe ha
bet traditio in rebus corporalib⁹, ſic ceſſio in
actio.vt no.ſ.qū fil.vel pri.l.fin. de dona.l. ad
eū.ſed ad trāſferendā re corporalē requirit̃ tra
6 ditio:ergo in actione requirit̃ ceſſio.¶ † Pre
terea hoc extēdo forti⁹,nā ſi ſtatim haberent̃
vtiles ſine ceſſione:⁊ ſic ineſſet tacita traditio,
iā vēditor nominis eſſet liberat⁹ a tradendo,
ſeu cedēdo:vt no.in.ſimili.ff.de pac.l.ab emp.
ſed tres.ll.ſuperi⁹ allegate.ff.de here.vē.dicūt
cōtrarium:ergo nō eſt verū, ꝙ inſit tacita qua
ſi traditio,ſeu ceſſio.¶ Tu ſubtiliter dic,ꝙ ſi-
cut in rebus corporalib⁹ in contractu emptio
nis eſt cōſiderandū quid ponat̃ pro re, vtrum
res ſimpliciter,an rei traditio,ſeu poſſ.an pro-
prietas:ita in actionib⁹,aut pro re vēdita po-
nitur actio.ſiue nomen.Aut pro re vēdita po
nitur mandatū directarum,aut pro re vendi-
ta ponitur ceſſio vtiliū,ſi pro re vendita poni-
tur actio,ſiue nomē.tunc eſt vera gl.ſi vero po
nitur mādatum directarum,vt q̃ emi a te pro
x.vt me procuratorem faceres in rem meā cō-
tra titium:tūc non trāſeūt vtiles actiones ſi-
ne ceſſione,niſi in ſubſidium.vt hic.Idē,ſi do
pretiū cedendarū:q̃ cum verba ſint formata
de futuro,requiritur ceſſio hominis : tamē in
ſubſidium datur vtilis actio,nō ſolum ſi deceſ-
ſit ſine herede,ſ; etiā ſi abeſt,vt cedere nō poſ-
ſit de facili,vt.l.j.in fi.ff.de inſti.⁊ no.in.l.dāni.
7 §.fi.ff.de dā.infec.⁊ no.ſ.ad tre.l.pe.¶ † Ad-
uerte,pro eo quod dixi tibi de reb⁹ corporali-
bus:nos dicimus qđ ſi do pretiū , vt des rem [a]
eſt contractus innominatus:vt.l.vi.ff . de cod.
ob.cau.ſic ſi do pretiū,vt des actionem , vide-
tur contractus innominatus:ſed vtrunq; fal-
ſum:q̃ quando cōtrahit̃ mere ſuper iuribus,
licet hincinde detur,eſt contractus emptionis
ex natura rei empte,que iuris eſt:alias ſeque-
retur quod nuda ꝓprietas poſſet emi:q̃ eſt in
obligatione rem dari quod eſt rediculū.⁊ hoc
8 de prima lec.gl.de ꝯtu nominato. ¶ † Mo-
do venio ad cōtractum innominatum:vbi ſci-
re debes,quod contractus innominat⁹ ſuper
actionibus celebrat̃ octo modis.Primo mo-
do,vt cedas, tunc q̃ cauſa eſt de futuro , non
intelligitur facta ceſſio reo,⁊ ideo ex penitētia
condicam iuxta regularem naturā cōtractuū
innominatorū.¶ Secūdus modus eſt cedo,
vt des:⁊ ſi tu cōſideras naturam verborum,fa
cta eſt ceſſio,tamē ſecus quo ad naturā ceſſio-
nis:nam nō trāſfertur actio,niſi ſecuta datio-
ne,quod eſt impoſſibile:q̃.l.ꝑ diuerſas.ſ. mā.
prohibet,niſi in caſib⁹ ibi exceptis ⁊c.¶ Ter-
tius mod⁹ eſt do,ſi cedas:tūc cedere eſt in cō-
ditiōe,⁊ in facultate,nō in obligatiōe;vt.l.ſi qs
ſub cōditione.ff.ſi quis omiſ.cau.teſ. ¶ Quar
tus modus eſt cedo,ſi des:⁊ tūc nihil trāſfer-
tur,donec detur:q̃ regulariter in ceſſiōe extre
ma non poſſunt eſſe niſi connexa:vt.d.l. per di
uerſas.⁊ ideo pariter vtrunq; eſt in ſuſpenſo.
¶ Quintus modus eſt,cedo,q̃ das:⁊ tūc re-
fert,q̃ aut datur quantitas pro quātitate. vel
datur res eſtimata ꝑ quantitate: ⁊ valet vſq;
ad cōcurrentem quantitatē,⁊ non vltra : vt.d.
l.per diuerſas.Aut datur ſpecies pro quātita
te:⁊ tūc refert,aut eſt ſpecies numerabilis : vt
pecunia in ſacculo.⁊ ide,aut nō eſt numerabi-
lis:⁊ tūc valet totum,niſi ex permutatiōe rei
preſumatur frauſ.ar.de le.ij.l.Imperator.§.fi.
ff.ad.l.fal.in ratiōe.§.qđ vulgo.ff.de pe.here.l.

her.vbi dicit ſuf-
ficere apponere
mentem muti.et
viđ.d. Abb.in.c.
cum cām.de teſti.
vbi refert Spec.
in ti.de inſtr. edi.
§.reſtat.ſed quan
do ibi dicit,quod
atteſtatur ſolū de
duobus,ſc;, viſu
⁊ audit.⁊ ibi Io
an.an.dicit ꝙ no
tarius qui guſtat
rem amaram, nō
pōt de hoc facere
inſtrm . vide ibi
Fede de ſe.conſi.
cxliij.qui dicit qđ
creditur notario
de geſtis corā eo,
non ab eo . vide
Inno.in.c.j.de fi.
inſtr. vbi dixit ꝙ
notarius d; ſcri-
bere illud qđ vi-
det,⁊ etiam de il
lo rogatus. ⁊ vi-
de qđ dixit Bal.
in.l . ſi quis filia-
bus.ff . de teſta.
tu . facit Bar.i.l.
j.C.de fi.inſtru.et
in.haſt.fiſ.libr. xj.
Bald.in.l.ex his.
C.de teſt.Mod.ī
c.quoniam cōtra.
de proba.Bal.in
l.nullum.C. de te
ſti.And.Barba.

a ¶ Deficit. Et
ibi vide in tex. q̃
ſunt verba Nico.
de Nea.ibi.
And.Barba.

etiã.§.ij.ff.ſi qd in frau.pat.l.j.j.de ſen.l.libe-
ra.¶ Sextus mod⁹ eſt,do tibi,q: cedis.⁊ idẽ
qđ in precedẽti mẽbro.¶ Septimus modus
eſt cedo vt cedas.⁊ idẽ.tũc niſi hincinde facta
ceſſione,nihil eſt ceſſum.q: ex natura ceſſiõis
par eſt ſuſpẽſio extremorũ.¶ Octau⁹ modus
eſt,cedo ſi cedas:⁊ tũc nõ eſt dubiũ ex natura
cõditiõis,que prius debet impleri:vt.l.qui he
redi.§.ſi.de condic.⁊ demõ.⁊ ſic apparet q̃ in-
terdũ ceſſio eſt modalis,interdũ cauſalis,in-
terdum cõditionalis,⁊ hoc pertinet ad cõtra-
9 ct⁹ innominatos.¶ †Sed reuocat̃ in dubiũ,
vtrum do,vt cedas ſit do,vt facias:vel do vt
des.gl.dicit q̃ eſt do vt facias.verius eſt,qđ ſi
eſt debitũ liquidũ:eſt do vt des:q: ius ſigniſi-
cat hincinde,ſi autẽ do,vt mandes,tunc fatet̃
gl.q̃ eſt cõtractus do vt facias:vt.ff.de preſcr.
vb.l.naturalis.§.pe.¶ Tertia lec.eſt vt dixi,
quãdo ceſſio proprie non fit ex cõtractu:ſ; ex
diſtractu.Iuxta quã lec.ſi dicas,q̃ interdum
ſoluitur pro mãdato preſenti,⁊ ceſſiõe futura:
⁊ loquitur hic.Interdum pro mãdato p̃ſenti,
nõ facta mẽtione de ceſſione futura.⁊ idẽ.In-
terdum de mãdato preſenti,⁊ ceſſione p̃ſenti.
⁊ tunc ſtatim cõpetit vtilis cum exercitio di-
rectarũ.vt.ſ.de procu.l.qui ſtipendia. Inter-
dum ſoluitur pro ceſſione futura,nõ facta mẽ-
tione de mandato,tũc in ſubſidiũ cõpetũt vti
les actiões:ſiue q: deceſſit ſine herede:ſiue q:
abſens.vt no in.d.l.dãni.§.fin.Interdum non
apparet qualiter ſit ſolutum.i.ſub qua forma.
⁊ tũc recurre ad no.in.d.l.Papi.cũ eod.qđ.ſ.
addidi.⁊ ſunt expedite iſte tres lect.quãtũ ad
earum ſubſtãtiam.nunc ad alia procedamus.
¶ Et premitte qđ quatuor ſunt.ſ.mãdatu vel
procuratio in re ſuã:ceſſio actionũ:actus ceſ-
ſionem includẽs:⁊ actus ab omni procuratio-
10 ne in ceſſione abſtract⁹.¶ † Circa primũ.ſ.de
a mãdato,reuoco in dubiũ,vtrũ[a] eoipſo q̃ eſt fa
cta ceſſio,videatur tacite mãdatu exercitium
directarũ actionũ:⁊ dic q̃ ſic in ceſſione homi
nis:vt.ff.mand.l.ſi procurator.in fi.ſecus in ceſ-
ſione legis.⁊ eſt ratio:q: lex nõ dat procu.alicui.
vt.j.quando fiſ.vel pri.l.fi.hinc eſt q̃ l; admit-
tat quoſdã ad agẽdũ alieno nomine:tamẽ nõ
b facit eos procuratores[b]:vt.l.iij.ff.iud.ſo.¶ †Se
11 cũdo quero,an mãdatum in rem ſuã poſſit ex-
preſſe reuocari per mãdatorẽ ⁊ videtur qđ nõ.
q: iſtud mãdatũ eſt celebratũ gratia mãdata-
rij:vt.ff.de pac.l.ſi cũ emptore.gl.dt ꝯtrariũ,q̃ re
uocari poſſit,niſi in tribus caſibus,qui ponũ-
tur.j.de nona.l.iij.ita dicit gl.no.ff.q.mo pig.
vel hypo.ſol.l.ſicut.§ ſi procurator.⁊ hoc teneas.
niſi iſtud mandatum ſit factũ ex neceſſitate,⁊
tunc nõ habet libertatẽ reuocãdi:vt.ff.de pro-
cu.l.ſi qs in rem.ff.de ſol.l.Modeſtinus.⁊.ff.
de fideiuſ.l.cũ is.Non ob.l.ſi cũ emptore.q: ibi
fuit pactũ,nõ mandatum.Non obſt.ff.de ſol.l.
Modeſt.cum concor.q: ibi fuit pactũ inutile,
qđ vertitur in mandatũ ſimplex.quod eſt not.
12 ¶ †Tertio quero,an reuocat̃ tacite per mor-
tem mandãtis:⁊ dic q̃ nõ:vt.j.de dona.l.illã.
⁊ eſt ratio:q: procurator eſt iuſtus miniſter.i.cõ
modũ ſentiẽs,que procuratio eſt iſti⁹ nature,
q̃ hincinde trãſit in heredem:vt.l.pecunie.de
13 ali.le.¶ †Quarto queritur,nũquid iſte pro-
curator in rem ſuam teneatur ante li.conteſta.
facere fidẽ de procuratiõe:Dicit Bar.q̃ Ja.
bu.diſputando dicit q̃ ſic.ſi intentat directas
nomine dñi:ſecus ſi vtiles nomine ſuo.Nã in
primo caſu dicit alium creditorẽ:in ſecũdo di
cit ſeipſu; creditorẽ.⁊ ſic in primo caſu exami-
natur ſeorſum ab obligatione.in ſecũdo nõ,ſe-
cundũ Jac.bu.qđ approbat Bar.hic.⁊ hoc ve
rum eſt,niſi agẽs directe eſſet ille ad quẽ nego
tiũ principaliter pertinet,nam tunc cogit̃ ha-
bẽs directas habere ratũ:vt no.ff.mã.l.Idẽq;.
§.ſi cui.nõ oportet aliter doceri de mãdato:q:
neceſſaria eſt ratihabitio,facit in ratiõe ſui.ff.
de procu.l.non ſolũ.§.ſed interdũ.ibi enim ap-

a ¶ Utrum. Uide Sali.in.l.qui ſti-pẽdia.ſ.de pro-cu.⁊ hic i.iiij q.⁊ gl.in.l.proxi.

b ¶ Procuratores.Adde.l.ex legato.j.de lega.l.emptor.j.de her.vel act.vendi.

c ¶ Statuto.Adde Bart.in.l.qui ſtipendia.ſ.de procur.

paret qđ a volũtate dñi hoc dependet,licet a perſona ſua nõ habeat
14 directas.¶ †Quinto querit̃,cauet̃ ſtatuto[c] q̃ nõ teneat proceſſus
c procuratoris,niſi producto mãdato,nũquid intelligatur de procura-
tore in rẽ ſuã:⁊ dico q̃ nõ.q: iſte non eſt proprie procurator,cũ admi
niſtret magis negotiũ propriũ,q̃ alienũ:vt no.ff.de pecu.l.j.in prin.
Statutum enĩ debet intelligi de procur.in quo cadit vera diffinitio
procu.cũ ſit cõtra ius cõmune.⁊ ideo arctãdũ ad ſtrictã ſignificatio-
15 nem verborũ.¶ †Modo venio ad ſecundũ.ſ.ad ceſſionẽ actionũ.⁊
cõſtat q̃ ex ceſſione acquiritur ac.vtilis.Sed dubitatur vtru; actio
vtilis ⁊ directa ſint idem in ſubſtantia.Jo.dicit q̃ ſic:vt no.j.eo.l.ij.
gl.ibi arguit in cõtrariũ,q: quorum eſt vna ſubſtãtia,nõ eſt ponere
vnũ ſine altero.ſed in directo ⁊ vtili eſt ponere vnũ ſine altero:vt.d.
l.nõ ſolũ.§.ſed interdũ.⁊.ff.de iurein.l.nam ⁊ poſtea.§.pe.ergo non
eſt eadẽ ſubſtantia.Breuiter dic quod ſubſtãtia dicitur duob⁹ mo-
dis.Uno modo pro ſubſtãtia cauſali:vt.l.ſi ex pretio.ſ.ſi cer.pe.⁊ tũc
eſt vna ſubſtantia.Secũdo accipitur ſubſtantia.i.propriũ eſſe.⁊ hoc
modo nõ ſunt idẽ in ſubſtãtia.ſimilis queſtio fit.ff.de dona.l.in edi
16 bus.⁊.l.Itaq;.¶ †Secũdo quero,vtrum vtilis ⁊ directa differant
ſpecie:⁊ videtur q̃ nõ,q: materia ⁊ materiatum nõ differũt ſpecie,
ſi igitur actio vtilis orit̃ ex materia directe:ergo nõ differunt ſpe-
cie.cõtrariũ eſt verum:q: differunt ſpecificata diffinitione ⁊ proprio
nomine,ſicut vſuſfructus cauſalis differt a formali,mutãtur enĩ no-
mina ſecundũ ſubiecta in quibus ſunt.vnde in perſona cõtrahentis
appellatur directa:⁊ eſt nature primitiue:ſ; in pſona ceſſionarij ap
pellat̃ vtilis,⁊ eſt nature deriuatiue,⁊ ſi per ceſſionariũ alteri cedi-
tur:nil remanet penes eũ:vt no.ff.ad trebel.l.ex aſſe.⁊ ex hoc appa-
ret quod multo fortius differunt numero.Itẽ patet quia in eadem
pſona nõ ꝯcurrũt ſub ſuis nominib⁹:vt.ff.ad tre.l.ſi heres inſtitut⁹.
17 ¶ †Tertio querit̃,vtrũ actio vtilis ſit datiua,vel natiua:eorũ enĩ
que deriuant̃ ab aliquo,quedã ſunt natiua:quedã datiua.pone exẽ-
plum naturale in natiuis,ſi virgule piri inſerant̃ ſtipiti piri.naſci-
tur pira ex alimẽto ſumpto ex ſtipite cõuerſo in naturam virgule:
iſtud eſt producere fructus natiuos.vbi cõſidera alimẽta a ſtipite:
ſpeciem fructuũ a virgula inſerta,⁊ ſic nõ ſunt eiuſdem ſpeciei:nec
vnum naſcit̃ ex altero.Exemplũ vero in datiuo eſt in vſufr.forma-
li,qui deriuatur a domino,⁊ tũc eſt quid datiuu;.quia eſt abſtracti
ab eo.Solu.dicendũ eſt,q̃ quandoq; vtilis eſt datiua,quãdoq; na-
tiua.ſi enim eſt ceſſa obligatio,qđ fieri põt:vt.l.ſi eius.ff.ad tre.tunc
eſt natiua ex ipſa obligatiõe,que dicit̃ materia partis:vt.ff.de pac.
l.Iuriſgen.§.j.ſi autẽ ſit ceſſa ſola actio,que hinc deſcẽdit.eſt dati-
ua.q: nõ procedit obligatio in eadẽ perſona,que ſit huius actionis
mater,ſiue materia:niſi forte creditor recepiſſet promiſſionẽ pro ſe,
⁊ cui iura reddere voluerit:nã tunc ad executionẽ conſenſus debi-
toris extenditur vtilis obligatio,⁊ idem vbicunq; negotiũ pertinet
principaliter ad ceſſionariũ:vt.l.j.in fi.de inſtit.quia in regentium ⁊
equitate naturali conſenſus partiũ extenditur ad ipſum.ſi autẽ vti-
lis format̃ mere in radice obligationis ad alium ſeparatum,q̃ ſuos
palmites ad ceſſionaria nõ extendit:tũc eſt ſimpliciter datiua.Ita
18 intelligit̃ q̃ no.j.de leg.l.ex legato nois.⁊.ff.đ ac.⁊ ob.l.j.¶ †Quar
to q̃ritur,quis eſt actus ceſſionem includẽs.Rñ.gl.ponit hic regu-
lã cũ inſtantijs.ego.ſ.tetigi.Sed adde q̃ vbicunq; in ceſſione ponit̃
verbum effectiuum,ſiue demonſtratiuũ perfectiõis:vt verbũ,do:
nomen,transfero:nomen alieno,⁊ omne nomẽ q̃ ex ſui ſignificatiõe
trahat ſecũ executionẽ:niſi aliud impediat.quod iſte eſt act⁹ ceſſio
nem includẽs.⁊ iſte ex tex.j.eo.l.ij.in verbo datis.⁊ in.l.ſi in ſolutũ.
in verbo dedit.l; gl.dicat,q̃ ibi ſpeciale potius dici poteſt,q̃ ſit q:
natura verborũ.q: idẽ eſt dicere do ⁊ concedo:vt.l.ad cũ.ff.de do.
ſed quoties nõ eſt nomen effectiuũ,ſed obligationẽ ſapiens de exe-
cutione futura.iſte nõ eſt actus ceſſionem inducens.q: aliud eſt ce-
dere debere:aliud ceſſiſſe.⁊ conſidera hoc ſubtiliter.q̃ vbicunq; eſt
perſona cred.ibi ſunt obl.oſſibus coherẽtes.⁊ ideo hic in re corpo-
rali,q̃ eſt in cõſpectu,ſolo verbo tradit̃ poſſeſſio,⁊ transfert dñiũ:
vt.ff.de acqui.poſſ.l.quod meo.§.ſi venditorem.Idem contingit in
ceſſione actionis,q: in re p̃ſentis actus geritur.facit.ff.de acq.poſſ.
19 l.predia.quod eſt ſubtile.¶ †Quinto q̃ritur,an poſt ceſſionẽ iura
directa creditori ſint eliſa:Iſta q̃ſtio eſt de apicib⁹ iuris.⁊ q̃ actio
directa ſit eliſa,videt̃ per.l.j.§.j.⁊.l.facta.§.ſi heres.ff.ad tre.In con
trarium videtur,q̃ non ſit eliſa,niſi in tribus caſibus:vt.j.de nona.
l.iij.⁊ no.ff.de pec.l.ſi cũ emptor.quinimo videtur q̃ ex ſola ſcietia.
vt ſit quartus caſus extra illos:vt.ff.de trãſ.l.ſi.Solu.aut loquimur
in treb.ceſſione ſiue reſtitutione,tunc iura directa ſunt eliſa,et eſt
authoritas ſenat⁹.Itẽ q: p reſtitutionẽ redact⁹ eſt heres ad inſtar
miniſtri:vt.ff.de vſuris.l.in fideicõmiſſum.§.cũ Pollidi⁹.aut ceſſio
fit ex alia cauſa.⁊ tũc refert,aut fit ei ad quẽ pertinet principaliter
negotiũ:⁊ tũc directa elidet̃,q: in eo qui habet directa nõ inuenit̃
cauſa ſub ſuo nomine:vt.ff.de procur.l.ſi procurator meus.Aut ceſſio
fit ei ad quem incipit pertinere negotiũ per deriuationem effectus
directarũ in ipſum,⁊ tũc refert,aut iſta ceſſio fit ex cauſa ex qua per
debitorem eſt ſatiſfactũ creditori:⁊ tunc actio directa eliditur:vt.ff.
de ſol.l.Modeſtin⁹.⁊.ff.de fideiuſ.l.cũ is.nã cũ intelligat̃ cedendo
ſatiſfactum.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſatiſfactū,merito eius actio eſt eliſa.tñ eſt vtilis actio ⁊ efficax.⁊ eſt
rõ:q̄ꝛ eſt ceſſa ex neceſſitate.ſm Mi.de mat.alibi.⁊ no.ſ.de iu.do.l.fi.
in prin.Aut eſt ceſſio facta ex cā,ex qua nõ intelligeꝛ creditori ſatiſ-
factū a debitore.⁊ tūc actiones directe nõ infrīguntꝛ per ceſſionē:q̄ꝛ
ceſſio nõ eſt modꝰ per ſe tolerandarū directarū:q̄ꝛ nõ contrariatꝛ ra-
tio ceſſiõis rõni directarū. vt.d.l.iij.ſ.de noua.adde qd̄ no.per Dy.
20 in.c.ꝑ poſſeſſore.de regu.iu.li.vj.¶ † Modo reſtat querere,an ſol-
a uēs cedenti poſt iura ceſſa libereꝛ.[a] Rñdeo.duo ſunt caſus idubita
biles.primꝰ qñ ſoluit ignorāter,⁊ tūc liberatur:vt.d.l.fi.de tranſ.Se-
cundus quando per ceſſionem iura directa ſunt eliſa,⁊ ſoluit ſcien-
ter.⁊ tūc non liberatꝛ:vt.d.l.fi.de tranſ.a contrario ſenſu. ¶ Modo
eſt triplex caſus dubitabilis.ſ.quando per ceſſionem iura directa nõ
ſunt eliſa,⁊ ſoluitꝛ a ſciente, ⁊ queritur an libereꝛ.gl.in.d.l.fi.dicit ꝙ
non liberatur a cõtrario ſenſu illius legis in primo rñſo: ſed in.l.no
men.C.que res pig.ob.poſ.dicit contrariū,ꝙ non liberatꝛ niſi ꝑ de-
nuntiationē ſit certificatū ⁊ prohibitū:vel niſi pars ſoluat ceſſiona-
rio:vel niſi lis ſit cõte.vbi ſemper fingitur ſcienter ⁊ mala fide ſolue-
re:q̄ꝛ poſt li.cõte.omnes rei ſunt pares.ff.de pe.her.l.ſꝫ ⁊ ſi lege.§.ꝙ
autē.Ja.de are.⁊ Bar.in.d.l.j.⁊.l.facta.ad tre.diſtinguūt.cuiꝰ gra-
tia ſit facta ceſſio:aut cõmuni gratia vt qñ dbitor cedit creditori vt
exactū eſtimet debitū:vt.l.ſi cõuenerit.ff.de pig.act.⁊ tunc eſt vera
gl.l.nomē.aut fauore cedētis tātū:⁊ tūc eſt vera gl.d.l.vlti.ratio pa
tet.q̄ꝛ ſi cedēti remanet fauor,põt eo vti:ſi nõ remanet,non. Sed ſi
cõſideres.d.l.fi.illa lex loquitꝛ in contractu celebrato gratia vtriuſqꜫ
ſ.emptoris ⁊ vēditoris.⁊ ceſſio ibi licet reſpectu trāſlationis vtiliū
concernat ceſſionarium,tñ alio reſpectu concernit vtrunqꜫ fauorē,
q̄ꝛ per hoc venditor nominis recipit pretiū:vt.l. Julia.§. offerri.ff.
de act.empt.¶ Item liberatur a neceſſitate cedēdarum:vt in.l. In
numerationibus.ff.de ſol.ꝑterea deficiūt in vno membro,q̄ꝛ interdū
ceſſio fit gratia ſoliꝰ cedentis:vt.l.nõ ſolū.de ali.iu. Sed quoniam
commodum eſt ad eum reuerſurum,⁊ ceſſio que fit ex cauſa dotis
reſpicit communem fauorem:q̄ꝛ dos cõmunis eſt viri ⁊ vxoris,cõ-
ſtante matrimonio,poſtea reuertitur ad vxorem, ⁊ tamen ſecundū
intentionē gl.d.l.vl.ſciens nõ poſſet ſoluere mulieri,vnde ego aliter
cõſidero in.l.iij.ſ. de noua.in illis tribꝰ caſibꝰ eſt ratio:q̄ꝛ res nõ eſt
integra propter priua.fortius ergo nõ eſt integra in.d.l.fi. propter
irreuocabilem liberationē annexā ceſſioni.Liberatur enim cedens
ab oblig.cedendarū act.⁊ obl.ſublata nõ poteſt reparari. facit.ſ.de
tranſact.l.quāuis.in ratione ſui.aut res non eſt integra altero illorū
trium modorū de ratione libertatis.⁊ tūc habet locum.d.l. vlti.aut
res eſt integra,⁊ tunc loquitur gl.l.nomen.aut eſt vtilis viuens in-
fluentie direc.⁊ tūc ſciēs poteſt ſoluere.niſi in tribus caſibus dicte
l.iij.aut non viuit influētia direc.ſed in propria equitate que nõ in-
uenitur in directa.vt.d.l.cum is.⁊.d.l.Modeſtinus.⁊ tūc ſciens nõ
poteſt ſoluere,vel dic.aut vtilis derogat directe,⁊ tūc ſciens nõ po-
teſt ſoluere.vt.d.l.fi.vltimo rñſo.aut deſeruit directe,⁊ ſciēs põt ſol-
uere:niſi ſit prohibitus altero dictorum triū modoruꝫ.vt.d.l.iij. aut
non derogat,nec deſeruit.ſed abſolute ſtat,⁊ tūc nõ ſufficit ſola ſciē
tia ad impediendū.Cum ergo obligatio debitoris non ſit mutata,
ergo nec facultas ſoluēdi,ei adherens.preſertim q̄ꝛ intereſt ſua po-
tius ſoluere ei cum quo cõtraxit ꝙ̄ ceſſionario,q̄ꝛ grauaretur in pro
batione ceſſionis.vt.ff.de acquir.poſ.l.ſi qs.dixi de ſolu. Quero de
tranſac.⁊ dico indiſtincte ſciētē nõ liberari. q̄ꝛ trāſactio eſt diſgreſ-
ſio a primo cõtractu,⁊ includitꝛ ſub eo ſicut includitur ſolu. vnde in
trāſactione eſt indiſtincte vera glo.dicte.l.vlt.Quero quid in pacto
gratuito:Rñ.indiſtincte nõ preiudicat ceſſionario in cauſa onero-
ſa q̄ꝛ ei nõ nocet poſterior dolus authoris.arg.ff.de pac.l.fi.Iſte em̄
qui recipit ex cauſa lucratiua ab eo qui mala fide remittit,nõ recipit
efficaciter:q̄ꝛ replicabitur de dolo remittētis.eſt em̄ in dolo, et ſibi
cõtrarius.⁊ primo cedendo,poſtea liberatꝛ remittendo,vnde remit-
to me ad regulā que traditur.ff.de doli except.l.apud Celſum.§. de
authoris.⁊.§.ſi cū legitima.⁊ facit qd̄ no.ff.de proc.l.ſi quis in rem.
¶ Sexto queritꝛ,nunquid eadē actio poſſit cedi pluribus inſolidū:
dicit Jac.de are.ꝙ nõ in.l.nõ quocunqꜫ.§.qui Caiū.de leg.j. Qd̄ eſt
verū ſucceſſiue,ſed ſimul tanq̄ꝫ procur.inſolidū factꝰ. nõ video quid
repugnet.¶ Septimo q̄ro,nūquid ceſſio poſſit fieri abſenti, nemi-
ne recipiēte pro eo:⁊ videtur ꝙ nõ. ſicut nec res poteſt tradi. vt.ff.
de acqui.poſ.l.qui abſenti.in prin.Tu dic ꝙ põt fieri in vim procu-
ratoris in rem ſuā.vt no.ff.de procur.l.non ſolum.in gl.ordi.que nõ
eſt alibi.⁊ ſicut in procuratore dicitur,conſtituit talem abſentē tāq̄ꝫ
preſentem.ita ⁊ hic dicatur.¶ Octauo queritur,nunquid ceſſiona-
rij traditione vel venditione transferatur vtile dominium: ⁊ dic ꝙ
ſic.vbi ſine poſſ.poteſt trāſferri:vt in ciuitate,in eccleſia, in legato.
ſ.de ſacroſanc.eccle.l.fi.Idē ſi iſta ceſſio fiat poſſidētis.ff.de rei vē.
l.quedam mulier.⁊ ita intelligitꝛ gl.l.j.ſ.de eden. vel ſi poſt ceſſionē
apprehendat poſſ.vt.ff.de rei vēd.l.ſi culpa.Alias autem nõ tranſit
vtile dñiuꝫ:ſed eſt actio datiua,niſi in cõtractu ſocietatis,vbi eſt ſpe
ciale.vt no.in.l.j.§.j.ff.de vſuc.pro do.¶ Nono queritꝛ, ponamus ꝙ
ceſſionarius erat litē conte.ſuper vtilibus actio. lite conte.ſucceſſit
cedenti,modo queritur nūquid ex eadē inſtātia reus poſſit cõdēna-
ri:⁊ videtur ꝙ nõ,q̄ꝛ vtiles euaneſcūt.vt.d.l.ſi
heres inſtitutꝰ.Breuiter credo ꝙ hoc caſu nõ a
b euaneſcāt vtiles[b] ar.ff.d ſep.bo.l.debitor.⁊ poſi
to ꝙ euaneſceret mutato noie:tñ īmutatꝛ ſub-
ſtātia:vt.ff.de her.inſti.l.iij.§.qui fideicõmiſſa
21 riā.¶ † Decimo quero,qd ecõtra,ponamꝰ ꝙ
li.conte.cedēs ſucceſſit ceſſionario, an expirat
inſtātia:⁊ dico ꝙ nõ,q̄ꝛ eſt eadē actiõis ſubſtā
tia.i.cā:vt.ff.de rei vē.l.ſi poſt acceptū.⁊ hic ꝑ
22 Cy.¶ † Undecimo queritur,quid operatꝛ ceſ
ſio que fit debitori:Rñdeo operatꝛ liberationē
q̄ꝛ in ſeipſo nõ habet actionē.vt.ff.de iu.do.l.ſi
23 ſpõſaliñꝰ.§.j.¶ † Duodecimo ⁊ vltimo q̄ritꝛ,
c nunqd ceſſionariꝰ debeat ſe dicere creditorē,[c]
⁊ ſi hoc dicat libellꝰ,nūquid ſit ineptꝰ:⁊ videtꝛ
d ꝙ ſic[d]:q̄ꝛ ipſe nõ eſt ꝓprie creditor,ex quo aliꝰ
nõ eſt debitor,tu dic ꝙ ꝓcedit libellꝰ:q̄ꝛ largo b
mõ eſt creditor,⁊ iſte eſt debitor:vt.ſ.de edē.
e l.ij.nā magis late patet hoc nomen debitor,[e] ꝙ̄
hoc nomē obligatiõis,ſi autē debitorē ſibi di-
ceret obligatū,ſi quidē dicit verū,ꝙ eſt ceſſa ſi c
bi obligatio,ꝓcedit libellus:aliter vero nõ ꝓ-
cedit,q̄ꝛ aſſumpta eſt ad agēdū materia incõ-
petens:vt.ſ.de ꝑc.l.qui ſtipēdia.¶ Nunquid
ergo debeat ſpecificare ⁊ eligere,an agit dire-
cta vel vtili:d.Mi. de ma.ꝙ nõ.ſed ꝯriū appa-
ret ex ꝑdictis:q̄ꝛ ſi ſpecificat de directa. debet
producere mādatū ante li.cõte.ſi de vtili.non.
¶ Itē qñqꜫ ob.exceptio in vna,⁊ nõ in altera:
vt.l.quoties.ff.de admi.tu.vnde ne ius delibe-
rādi auferatꝛ reo:vt.ff.de rei vē.l.ſi in rē.in fi.de
bet eligere ⁊ ſpecificare:vt.ff. de ſolu.l. ſi duo.
f vbi de hoc ꝑ doc.¶ Omiſi vnū, vtrū ſit dr̄ia[f]
inter cedere,cõcedere,⁊ mandare. dic vt in gl.
hic.⁊ no.in.d.l.ad eum.ff.de dona.

¶ ¶ Lex ſecunda.

Nominibus. ¶ Ubi nomen d
debitoris datur in dotem,vel datꝛ
ex cā vēditionis,cõpetunt vtiles a
ctiones.h.d.gl.tamē nõ facit vim in adimplen
do in verbo datis.ſed in tit. vt ſit ſpāle ꝓpter
tit.dotis,⁊ emptiõis,vt nõ requiratꝛ iſta quaſi e
traditio per ceſſionē,velut tacite facta ꝑ̄ſuma-
tur a iure.qd̄ tenēdo gl.eſt ꝓbabiliꝰ dictū,ꝙ̄ ſi
dicamꝰ ꝙ nõ ſit neceſſaria ceſſio,nec vera,nec
1 interpretatiua.¶ † Quero,[g] qñ maritꝰ habet
g nomē debitoris in dotē:vtrū teneatꝛ ſuis expē
ſis iſtud nomē exigere ī iudicio:gl.dicit ꝙ ſic.
in.l.j.ff.de imp.in rebꝰ do.fac.qd̄ nõ eſt alibi.
Bar.dicit ibi ꝙ imo expēſis ipſius dotis,tāq̄ꝫ
neceſſarie impēſe facte:q̄ꝛ minuunt dotē ad ꝑ-
petuā vtilitatē,ꝑterea minus videtꝛ in dotē ꝓ-
pter iſtas expēſas.iuxta no.ſ.mā.l.ꝑ diuerſas.
Tu cõſidera,ꝙ ꝓpter iſtas expenſas nomen
debitoris nõ efficitꝛ maius,vel minꝰ in ſubſtā- f
tia debiti.vnde nõ ꝑtinet ad ꝑpetuā vtilitatē
rei,ſed ꝑtinet ad vtilitatē ꝑſone exigentis de-
bitū:aut in formali q̄titate nõ recipit augmē
tū,vel diminutionē:nec etiā in quātitate ītrin-
ſeca.videtur ergo ꝙ vir illā impēſam cū fructi
bus debeat cõpēſare:vt.ff.de rei ven.l.ſumptꝰ.
qd̄ igitur percipiet exacta pecunia,de fructibꝰ
pecunie extenuabit illos fructꝰ:ſi autē minus
percipiet,habebit vtilē actionē neg.ge.q̄ꝛ geſ
ſit negotiū vxoris,licet ſimul eēt ſuū,q̄ꝛ dos cõ
tinetītereſſe cõmune viri ⁊ vxoris.patet ex ꝑ- g
dictis ꝙ iſta expēſa eſt extra rē,⁊ facit qd̄ not.
ff.de le.iij.l.ſi mulier.§.ſi rem.Itē tex.ad ſimili-
tudinem.No.ꝙ in cõtractibus arguitur de ſi-
milibꝰ ad ſimilia.ſic.ff.de po.l.j.§.ſi qs ſeruum.

¶ Lex tertia.

Ob cauſam. ¶ Pro debito do
mini nõ cõuenitꝛ colonus. h.d.ſed
an ꝓ debito ipſiꝰ rei.i.qd̄ ipſa res
dꝫ ꝓ refectione viarū,dic,vt.ff.de via publi.l.
1 ediles.vbi eſt tex.no.¶ † No.ꝙ vaſalli nõ poſ
ſunt cõueniri ad ſoluendū debita domini.adde
tamen no.ff.de acqui.her.l.pro herede.§.ſi qd.

a ¶ Libereꝛ. Tu dic,ꝙ ſi cedēs exigit a debitore ceſſo alteri,teneꝛ ceſſionario reſtituere:vt no.in.l.apd̄ Celſum.§.quid ſi is.ff.de do.excep. no. iſte in.l.j.ī vl. no.ſ.de vſufr.de quo vid̄ omnino Spe.in ti.de ceſ. ac.§.ij.ver.⁊ not. qd̄ ſi poſſit.Celſ.

b ¶ Utiles. Uide Ange.ī.l.ſeruus. ff.de inſa.

c ¶ Creditorem. An ceſſionarius dicatur creditor. Adde Sali.in.l. ſi a creditore.ſ.e. ⁊ dixi poſt Bar. in.l.j.ſ.vbi in rē act.an aūt dicatꝛ dñs,ponit Bal.ī l.eos.§.ſin autē.ſ. de app.⁊ hic adde Bal.in.l.ꝑ diuerſas.x.q.j.mandati.

d ¶ Quod ſic. An ceſſionariꝰ dicatꝛ creditor, vid̄ bal. ⁊ ibi remiſ.l.ꝑ.diuerſas.ſ. manda. And.Barba.

e ¶ Debitor. Ptꝫ qd̄ debitor dicitꝛ etiā ille,qui teneꝛ officio iudicis.l. pecunie.ī fi.ff.de ver.ſig.no. Bart. in.l. diuortio.in prin.ī vl.co.ff.de rei vē.⁊ tñ nõ dicitur obligatꝰ.l. q per colluſionē, ff.de act,emp.

f ¶ Differentia. Uide Bar.ī.l. fi. §.ſin vero.C.de iure do.impe.et Bal.ī.l.j.C.d bo. mat.⁊ in.l.per diuerſas.C.man.in vij.q.⁊ doct.in.c. indicāte.de teſt. And.Barba.

g ¶ Quero. Adde Bar.ī al.l.ad eū. ⁊ hic ver.que autem ſit differētia. ⁊ ibi dixi ī apoſ. ad euꝫ in eo,ver. Celſus.

nam ſi dominus nõ habet aliũde vnde ſoluat, poteſt mitti creditor in poſſeſſionem vaſallorum, ibi omnino videas.

¶ Lex quarta.

Bonam fidẽ. ¶ Scilicet contrahentium. equum eſt. i. equitate ſuadente precipitur per hãc legẽ, vt ſic hec lex contineatur ſub virtute precipiẽdi: vt. ff. de legi. l. legis virt⁹. ¶ Ad intellectũ huius legis quero, ad quen finẽ debet Iudex conſiderare bonam fidem: Ad hoc reſpon. qđ ad duos fines: quia duo ſunt actus circa contractum qui recipit duos fines: primus eſt in contrahendo, ſecundus eſt in adimplẽdo. In primo actu conſideratur bona fides, vt p hoc dijudicetur ⁊ cognoſcatur, an cõtractus ſit ſeruandus, vel nõ. ⁊ ſi non eſt ſeruandus, quo remedio vtendum eſt. de hoc tãgit glo. hic poſita. Circa ſecundum cõſideratur bona fides, vt in eo caſu quo ſeruãdus eſt contractus, dijudicetur, an ſatiſfiat, ſicut ſatiſfieri debet. ⁊ intelligitur primo bona fides per abnegationẽ, ſcilicet ſui cõtrarij, id eſt, priuationem doli: vt. ff. de dolo. l. nõ dz. in fin. vnde bona fide ceſſante, id eſt, dolo interueniẽte, de iure contractus non eſt ſeruãdus: ſicut factus per eum qui dolum paſſus eſt. ⁊ ſi cõtractus bone fidei incipit a traditione: habet locũ actio de dolo pp̃ter dolũ: vt. ĩ. de pactis. conuen. l. ſi conuenit. et ſi credebat ſe teneri, locum habet condictio indebiti ſecundum Nico. de ma. ¶ In ſecundo autẽ actu intelligitur bona fides, ⁊ obſeruatio eius qđ actũ eſt inter cõtrahentes ſecũdũ naturalẽ equitatẽ, ⁊ iuris ordinationẽ, naturalis enim equitas eſt attendenda, cum dubitatio oritur circa ea que non ſunt in iure expreſſa, et per hoc intelligitur iudici cõmitti vt. ff. de teſti. l. queſitum ⁊ de ſpon. l. oratio. ⁊ de hoc eſt exemplũ inſtitu. de actio. §. in bone fidei. ff. de negotijs geſtis. l. debitor. inſtit. de obligat. ex conſenſu. §. fin. ff. depo. l. bona fides. in princip. aut ordinatio attẽditur in his que in iure ſunt expreſſa. vt eſt exẽplum in dicta lege bona fides. in fin primi reſpõ. ⁊ §. primo. ⁊ ſecũdo de actionibus empti. l. ex empto. in princi. ⁊. ff. de regulis iuris. l. bona fides. ¶ Ex p̃dictis modis ſuadet equitas bonam fidẽ ſeruari. quod comprehendit ⁊ tradit hec lex.

a ¶ Quero. Vide Moder. in. l. ſciẽdũ. de ver. ob. vbi contra tenent. Andr. Barba.

b ¶ In inſtrumento. Contra Bal. hic tenet Lu. ro. in. l. ſciendum. ff. de ver. ob. ⁊ Sali. hic per. l. ex placito. hic alle. ſed ad illũ reſponde, qđ loquitur in caſu certo, quando voluit ſtipulari.

c ¶ Innominato. Adde Bart. in. l. ij. §. ſi pecuniam. ff. de don. Bal. in l. mandatũ. ĩ. mã. ⁊ q̃ hoc ſit ſpeciale in dote, ſimpliciter tenet etiam Lu. ro. in. l. j. ff. ſolu. mat. per. d. l. ſi ego. ⁊ alle. no. per Bal. hic.

d ¶ In iure. No. q̃ mandatũ in dote nõ finitur morte mãdantis: vide q̃ remiſi in. d. §. j. Andr. Barba.

1 ☞ Ordinatio duorum non poteſt reſolui ab vno.

2 Lex preſens an habeat locum in contractibus innominatis?

3 Et an habeat locum in omnibus cõtractibus nominatis?

4 Et quid eſt quod remouet in contractibus penitentiam a contrahente?

5 Inſtrumentum dicit, Titius promiſit permutare cum Seio, an intelligatur per ſtipulationem.

6 Penitentia, nunquid habeat locum in cõtractu innominato do tibi. x. vt in dotẽ habeas, vel pro dote futura?

¶ Lex quinta.

Sicut initio. ¶ Liberũ eſt cõtrahere et non contrahere a principio: ſed poſt obligationem contractam non eſt licitum reſilire. hoc dicit. Primo ponit dictum in genere. Secundo infert. ſecunda ibi, quapropter. ¶ Habendi. id eſt, inherendi voluntarie inſpecto principio. in proceſſu autem eſt neceſſaria, vel dic quod voluntarie eſt aduerbiũ, ⁊ ſignificat acta primo.
1 ¶ † Not. quod ordinatio duorũ non poteſt ab vno reſolui: ⁊ quod a principio volũtatis eſt: poſtea neceſſitatẽ imponit. ⁊ quod iſtud vocabulum obligat, neceſſitatẽ importat, vnde glo. inſtitut. de obli. in princip. dicit quod ſicut boues ligãtur funibus,
2 ita homines promiſſionibus ⁊ obligationibus. ¶ † Modo reuoco in dubium, nunquid iſta lex habet locum in contractibus innominatis? Reſpondet quidam aut contractus innominati ſunt celebrati gratia vtriuſq; partis, ⁊ habet locum hec lex. Aut gratia vnius, ſcilicet, petentis tantum, ⁊ tunc habet locum penitentia, probatur hoc per rationẽ. l. ſi fundum. ff. de pac. Sed iſta opinio non eſt vera. quia quatuor contractus innominati, de quibus loquitur lex naturalis, ſunt qui celebrantur gratia vtriuſque partis: tamen habet locum penitentia. Idem in permutatione. ff. de re. permu. l. j. in fi. ⁊. l. fi. ff. de condi. ob cau. Dic ergo aut ex contractu innominato nondum eſt nata actio, nec obligatio: tunc habet locum penitentia hincinde. Aut eſt nata actio ex vna parte, ⁊ tunc habet locum penitentia ex parte eius, in cui⁹ fauorẽ eſt nata: vt. l. ſi pecuniam. in prin. ff. de condi. ob cau. ⁊ no. in. l. Iuriſgen. in princi. de pac. Ex parte vero obligati, non habet locum penitentia: vt hic. quia non eſt obligati ſoluere vinculũ, alias obligatio non eſſet obli. ſi eſſet in poteſtate
3 debentis, ⁊ ſic eſſet implicatio cõtradictionis. ¶ † Secundo quero, nunquid hec lex habeat locum in omnib⁹ contractibus nominatis: breuiter quidã contractus nominati celebrantur gratia vnius tantum, vt mandatũ gratia mandantis: vt. l. j. ff. manda. ⁊ habet locum penitentia re integra, ne contract⁹ claudicet. Item habet locum ex parte procuratoris, ſicut ex parte mãdantis: vt. l. ſi quis alicui. §. ſi mandato. ff. mãda. Quidam ſunt contractus nominati, qui celebrãtur gratia recipiẽtis tantum. ⁊ hoc tripliciter. Nam quidã ſunt reuocabiles quãdocunq; placet cõcedẽti vt precariũ, vt. ff. de donat. l. Lucius. Quidã ſunt reuocabiles demum finito vſu ⁊ tẽpore, vt cõmodatum. vt. l. in cõmodato. §. ſicut. ff. commo. ⁊. C. eo. l. ij. Quidam ſunt perpetui ⁊ irreuocabiles: vt quando tẽdunt ad irreuocabilem acquiſitionem, ⁊ in iſtis nõ habet locum penitẽtia. vt no. ſ. in tit. de condi. ob caui. ¶ In depoſito enim licet ſit cõtract⁹ nominat⁹, vel ſit depoſitio ſequeſtraria, habet locum penitẽtia, ſi autem eſt facta
4 in ſequeſtrum, non: vt. ff. de dolo. l. ſi oleum. in princip. ¶ † Quid ergo eſt quod in cõtractibus remouet penitentiã a cõtrahente: quidam dicunt quod actio nata: ⁊ hoc reprobat gloſ. quidã dicunt qđ obligatio nata. ⁊ hoc ſentit glo. inherẽs tex. qui dicit cõſti. obligat. Ego addo tertium, ſcilicet, natura cõtractus irreuocabilis. ſicut eſt vbicunq; non habet locum condictio ob cauſam: ex iſtius enim natura queritur quoddam ius impediens penitẽtiam, eſt ergo reperire in contractibus nõ ſolum ius obligationis vel actiõis, ſed etiã quoddam ius, quod nõ eſt actio, vel obligatio, quod eſt ſubtile ad intelli-
5 gendum. ¶ † Quero[a] reperit in inſtrumento[b] quod Titius promi-
a ſit permutare cum Seio: vtrũ intelligatur per ſtipulationẽ, quo caſu
b non haberet locum penitentia: quia digreditur ad contractũ nominatum: vt. ĩ. de re. permu. l. ex placito. ⁊ videtur quod ſic: vt inſtit. de inuti. ſtipul. §. ſi ſcriptum. Contra dico: quia cum inſtrumentum exprimat contractum innominatum permu. nõ includit oppoſitam ſpeciem id eſt contractum nominatũ ſtipulationis. quia nõ compa-
6 titur vnum cum aliquo. ¶ † Quero nunquid in contractu innomina-
c to[c], do tibi decem vt in dotem habeas, vel pro dote futura, nũquid habeat locum penitentia: breuiter veritas eſt q̃ non, ⁊ eſt ſpeciale
d in iſto cõtractu innominato, fauore dotis, ⁊ eſt caſus vnic⁹ in iure[d] in. l. ſi ego. §. j. ff. de iure dot. Idem dico vbicunque eſt par ratio: vt ad pias cauſas: vt. ĩ. de dona. l. ſi quis pro redemptione. quod eſt notandum.

¶ Lex ſexta.

Si in ſolutum. Ceſſa perſonali titulo donationis vel tit. venditionis, hypothecaria etiam intelligitur eſſe ceſſa, ſiue veniat ex obligatiõe generali, ſiue ſpeciali. hoc dicit no.
1 cum. l. ſequen. ¶ † Et ſic nota quod ceſſiones non ſunt ſtricti iuris, imo extenduntur ad ſuas conſequentias, ⁊ intellige de hypotheca tempore ceſſionis: ſecus ſi poſtea incipit competere ex noua cõuentione: vt. ff. man. l. heredem. q̃ eſt ſing. ad hoc. E contra, nũquid hypothecaria poſſit cedi ſine perſonali. dic vt. ff. de fideiuſ. obligari. ⁊. Dynum ⁊ Bartolum. adde qđ no. ĩ. de vſuca. pro here. ſi. ⁊. ff. fam. erciſcun. l. ſi pignori. ⁊ qđ not. ff. ad trebel. l. ſi heres pecuniam. vbi omnino videas.

¶ Lex ſeptima.

Si a creditore. Vendita hypothe. dicitur vendita actio rei vendi. vt. ff. de pigno. l. ſi fundus. §. in vẽdicatiõe. ⁊ ideo poſſeſſor eſt interrogandus an poſſideat, ⁊ eadem eſt pena mendacij. vt nota. in authen. de tri. ⁊ ſemiſ. §. penulti. col. tertia. vbi
1 omnino vide. ¶ † Nota ibi, pignora diſtrahere. qđ ſicut ceſſa perſonali, videtur ceſſa hypothecaria: ſic quicquid ex ea ſequitur, id eſt ius diſtrahendi. ¶ Itẽ nota creditorẽ vendere poſſe res hypothecatas etiam, quas poſſidet ſecũdum Nicol. de Mat. facit. ff. de pigno. actio. l. ſi conuenerit. Ibi in textu, diſtrahendarum. Not. quod perempta hypothecaria p preſcript. eodẽ modo perit authoritas pignoris

pignoris vendendi. ⁊ exceptio preſcriptionis, que obſtat creditori obſtat emptori. ¶ Querit glo. ſi nomen ſit pignori datum, an ſit pignus datum pignori: Reſpondet gl. quod ſic: quia ſi habet principalem actionem, habet acceſſoriam. quod no. Bal.

1 Mandatum animo remunerandi finitur morte mandantis. 2.
3 Donatio cauſa mortis, an poſſit hodie fieri nudo pacto:

¶ Lex octaua.

SI quidem. Donatio nõ finitur morte: ſed pmiſſio ordinata ad donationẽ de futuro, re integra morte finitur. hoc dicit. nota. Uel ſic. mandatum etiam remunerationis gratia, finitur morte mandantis re integra hoc dicit ſecundum Petrum ⁊ Cynum.
¶ Caſus. Diligebã Titium vti patrem. vnde ei donaui certã pecunie quãtitatẽ. qui Titius volens me remunerare, promiſit ⁊ mãdauit quod aliam pecuniam acciperem a procuratore ſuo: ⁊ antequam acciperem, Titius mortuus eſt, queritur primo de donatione, vtrũ irritetur: Reſpondetur quod non, quia perfecta. queritur ſecundo, vtrũ iſta promiſſio ⁊ mandatum finiatur morte re integra: Reſpondetur quod non. qꝛ perfecta. inſtat querens, quid ſi non donaui, ſed mutuaui: Reſpondetur ꝙ ſi non interceſſit nouatio per delegationem alterius, ſeu illius procuratoris, quod poſſum repetere a ſucceſſoribus huius Titij. h. d. Diuiſio legis patet. nam primo determinat de donatione, ſecundo de mandato ⁊ permiſſione: tertio de mutuo. ⁊ partes patent in litera. ¶ Affectione. ff. de heredib. inſtituẽ. l. nemo. Permiſiſti. cum effectu: quia accepit cauſa remunerationis animi deſtinatione, non cum effectu: ⁊ ſic fuit perfecta donatio ante perceptionem ſuam. recuperare. dubitatio erat: qꝛ deficiente ſpe remunerationis, videbatur repetibile. ibi. procu. ſcilicet ſuo. penes quẽ erat pecunia danda Titio, vt a delegato procura. predicto. vel alio ei cui mutuaſti. ¶ Nota donationẽ perfectã non reuocari. licet ſpes remuneratiõis deficiat ſic. ſ. de cõdictione ob cauſam. l. ſi repetendi.
1 ¶ † Secundo nota ꝙ mandatum animo remunerandi finitur morte mandantis[a]. ¶ Contra oppo. huic mandato etiam ineſt donatio quia eſt mandatum in rem ſuam: cum commodum debeat remanere penes mandatarium: ſed tale mandatum non finitur morte, vt. ĩ de donatio. l. illam. ergo litera falſa. plures ſolutio. dantur. quas gl. reprobat. ⁊ finaliter ſoluit, quod fuit ſimplex promiſſio, ⁊ ſimplex mãdatum. non mandatum in rem ſuam. ſed contra gl. euidenter apparet ex effectu mandati. quia mandatarij gratia tantum. Et ideo dicit Jacobus de aretio quod hoc mandatum non fuit directũ recepturo: ſiue donatario futuro: ſed daturo procuratori, ⁊ ſic erat nudũ mãdatum in rem alterius. ⁊ hoc probatur per literam, qua dicit quod tibi dari mãdauit. ⁊ hoc tenet Bartolus. ſed Petrus ⁊ Cynus dicunt quod iſtud eſt contra textum: qꝛ in themate dicitur, quod promiſſio ⁊ mandatum fuerũt directa ad recepturum, ibi dum dicit te ſumere precepit. quare dicit Petrus quod mandatum in rem ſuam finitur morte, vt hic: licet ſecus in ceſſione: vt. d. l. illam. ⁊ ſic non obſtat. qꝛ ibi loquitur in ceſſione: hic in mandato. ¶ Sed contra iſtud oppono, quia mandatum in rem ſuam preſertim ex cauſa donatiõis eſt actus ceſſionem includens: vt. ff. mandati. l. ſi precedente. in fin. ⁊ ideo aliter videtur dicendum, quod hic bene erat animus donandi. ſed ſuſpenſus traditione futura: vt. ff. de acquirenda poſſeſſio. l. qui abſenti. ⁊. ff. de legatis ſecundo. l. cum pater. §. Meuio. vnde caſus emergens ⁊ impediẽs impedit donationẽ perfici, etiã cõſenſu. Preterea non dicit ꝙ hic fuerit animus cedendi actio. contra procuratorẽ, ſed eligendum eius nudum in ſoluẽdo miniſteriũ. vt. ff. de legatis primo. l. quidam teſtamento. in principio. ¶ Nicolaus autem de mat. dicit quod hic erat bene donatio, ſed nudo animo, vnde hoc iure erat imperfecta: ſecus ſi de iure nouo ſecundum eum, que tamẽ opinio non placuit glo. nec eſt vera. vt ex predictis manifeſtum eſt. qꝛ hic voluit donationem incipere a futura traditione, cum non in-
2 tenderet cedere, ſed concedere merã facultatem exactiõis. ¶ † Mo-
b do extra gl. videtur alia ratione[b] quod iſtud mandatum ſit finitum: qꝛ mandatum procurato. qui debebat ſoluere eſt finitum. Reſpon. Nicolaus de mat. quod ſi non eſt finita donatio, non eſt finita procuratio ei accedens. ⁊ ſecundum iſtũ intellectum hoc eſſet notabile dictum. ¶ Extra oppo quod diſtinguitur ſcientia ab ignorantia: vt dicto. §. Meuio. Solutio diſtingue tres caſus, vt ibi. nã aut mandatum dirigitur in vita, aut poſt mortem, aut de vtroqꝫ participiat. de primo caſu ſoluitur morte vt hic. ſecundo nõ: vt. ff. manda. l. ſi nõ re-
3 ⁊ ita loquitur contrarium. ¶ † Quero, nunquid donatio cauſa mortis poſſit fieri hodie nudo pacto, ſicut donatio inter viuos: gl. dicit quod ſic in. d. §. Meuio.

¶ Lex nona.

NEgantes. Debitum non eſt exigendum armata manu, ſed ciuiliter in iudicio. hoc dicit. ⁊ dic vt in. l. extat. ff. quod metus cauſa. Pone regulas ⁊ exceptiones, vt ibi not. ¶ Jſta. l. fallit vbicunqꝫ poſſet indici bellum, vbi eñ põt fieri probatio per pugnam: ſicut eſt in iure lombardorũ. xxiij. ca- a ſibus ceſſat hec lex. quos. xxiij. caſus ponit R. beneuentanus in ſumma ſua, quã fecit ipſe de pugna. quam quidam habent in fi. ſum. feudorũ ſcdm Nico. de mat. aliquid de hoc no. inſti. de ſuc. ab inteſta. §. per contrarium. ibi vide. ⁊ aliquid addit per Jnn. in. c. olim. de reſti. ſpol.

¶ Lex decima.

ADuerſ' debitorẽ. Electa hypothecaria, nõ tollit perſonalis aduerſus debitorem. ⁊ quatenus ex pig. non eſt ſatiſfactũ, remanet actio prima. h. d.

¶ Lex vndecima.

NImia credulitate. Quod mutuat a colono, non poteſt repeti a dño, etiam ſi caſtaldi, alias vaſalli dñi fuerint preſentes. h. d. ¶ Not. ꝙ ſola preſentia caſtaldi nocet domino. ¶ Suam. ſcilicet colono, puta mutuatum eſt eis frumẽtum pro victu.

¶ Lex duodecima.

OBes. Pro debito pecuniario liber homo ſeruire non cogit. ¶ Caſus poteſt poni dupliciter. Primo ſic. Creditor meꝰ, cui non habeo vnde ſoluã, vult compellere me vt iure ſerui. preſtẽ operas. nũqd põt: Rñdetur quod nõ. Secundo põt intelligi quod non iure ſeruitutis. nam opere non indicũtur liberis perſonis. facit. l. ij. ff. de lib. ho. exhi. hoc tamen fallit in feudis ex natura feudi, qꝛ feuda b dantur propter ſeruitia. Jtem fallit in agricolis cenſitis, quia illi non ſunt liberi omnino: vt l. cum ſcimus. ĩ. de agrico. ⁊ cenſi. lib. xi. Ratio iſtius eſt. primo: quia cõtraria libertati, que nõ poteſt debito pecuniario coequari: vt. l. plane. la ij. de leg. j. Secundo, qꝛ eſt valde extraneum ⁊ diuerſum ab obli. ɔtracta. ¶ Gl. opp. de. l. ſi. cum ſimilibus. de capt. ⁊ poſtli. reuer. Reſpõdetur quod ibi ⁊ in quibuſdam caſibus alijs in
1 iure expreſſis eſt ſpeciale. ¶ † Extra opp. nam ſtare in carceribus eſt quedam ſpecies ſeruitutis: vt. d. l. ij. ſed pro debito poteſt qs carcerari facta rerum diſcuſſione: vt. l. iij. §. tutores. ⁊ qḋ ibi not. ff. de ſuſpec. tuto. ⁊. ĩ. qui bonis cedere poſ. l. j. ⁊. ĩ. de exac. tri. l. nemo. ⁊ l. quoties. li. x. ergo iſta lex male loquit. Sol. ibi loquitur de carcere tediali, vt tedio affectus ſoluat. vel alius pro eo miſeratione ductus: hic vero loquitur de detentatione ſeruili, vel quaſi apud creditorem. ¶ Secundo oppo. nam ad carcerem quis ſe obligare poteſt, ⁊ ad carcerem debitoris: vt. ff. de nego. geſt. l. nam ⁊ ſeruius. in principio. Solutio ibi non dicit quod obligatio teneat: ſed quod de facto ita fuit pmiſſum. cum ibi enim eſſet in carcere, non potuit promittere, vt. l. qui in carcerem. ff. quod met. cauſa. ¶ Tertio oppo. ad idem. quia poteſt liber homo alteri ſe tradere in captiuum eius, vt eũ torqueat, ⁊ flagellet: vt not. ff. de fur. l. interdũ. §. qui furem. Solu. non dicit ibi quod hoc pactum teneat, ſed factum narrat. vt. ĩ. quãdo ci. ac. l. prima. vel dic quod ibi proceſſum fuit de facto. ¶ Quarto oppo quia tota die damus oſtagia pro debito. vt extra de iureiurand. c. ex reſcripto. Solu. p publica cauſa dari poſſunt pro priuata non: quia repugnãt libertati, que non eſt in noſtro commercio. ¶ Ultimo opp. quod ad penam corporalem quis ſe obligare poſſit. xxiij. queſtio. v. c. cum homo. Sol. vt ibi not. Cynus. Et nota. quod predicta vera ſunt in ingenuis. aliud in ſeruis in quibus bene cadit detentio perſonalis. Jn libertate enim cadit ſeruit. iugũ. vt. ff. de ali le. l. ſeruos ad cuſtodiã templi ⁊. ff. de ma. teſt. l. Meuia. adde qḋ dicam in auf. Jmo. ĩ. eo.

a ¶ Finitur mortẽ mãdãtis. tu dic, ꝙ regulr mandatũ re integra finit morte mãdantis, vt no. ĩ. l. mãdatũ. ĩ. mã. ꝙ limita tribus fal. qua ponit Hippol. de marſ. ſing. ſuo. xl-iiij. inci. mandatũ re integra. inqtũ aũt hic ðt ꝙ ẽt remuneratoriũ mãdatũ ⁊c. Tu dic ꝙ qñ mãdãs tenebat de neceſſitate facere id qḋ mandat: tũc non finit morte mãdantis. tex. eſt not. cũ ſua gl. in. l. fundi vẽditor. ff. de acquirẽ. poſ. ⁊ facit tex. in c. ſi ſup gra. extra ð offi. dele. li. vj. q̃ iura ad hoc alle. ⁊ inducit Alle. cõſi. lxix. inci. circa primũ. col. pe. vol. ij. ⁊ Lu. ro. ɔſil. ccij. incip. non eſt dubium. Celſus.
b ¶ Alia rõne. Uide. l. fundi venditor. ff. de acq. poſ. ⁊. c ſi ſup gratia. de officio deleg. in. vj.

a ¶ Capi. Vide Bar. & doc. in l. alia. §. eleganter. ff. ſo. ma. adde qđ no. in l. ſi cum dotē. §. ñ. ff. ſol. ma. & Bal. in l. fi. in fi. j. de cōtratab. & in l. pro debito. j. de bo. aut. iud. poſ.
b ¶ Detinet. Vide de hoc gl. & Ang. in corpore.
c ¶ Excuti. Qualr ꝓbat excuſſio. vide Bar. in l. decē ſtipulat⁹. ff. de vb. ob. nā ꝓbabit ꝑ ſcripturā. vt eſt gl. in c. cū dilect⁹. 1
de ꝓba. ꝑ quo eſt caſus in l. ñ. §. licē 2
tiā. j. de in. deli. & 3
in l. j. C. de exact. tri. li. x. facit q͛ qs ꝓbat ſe tabellionem, ſi reperiat̃ i matricula. l. matriculā. C. de agē. in reb. li. xij. Bal. in l. ij. j. de ſen. gl. fin. in l. eos. C. de off. ma. mil. q̄ dixit Jo. an. in titu. de inſtru. edi. §. reſtat vero ad intētionē ꝯfirmās ſe ꝑ l. herēni⁹ modeſtin⁹. de decur. ff. & l. ſcriniarios. 1
j. de teſt. mi. & vid gl. ſingularem de 2
iſta materia probādo negatiuam diſcuſſiōis, i. l. ij. j. qñ fiſc. vel priu. & ibi Bal. Ang. i. l. ſi vero. §. q ꝑ rei. ff. q ſatiſd. cogan. And. Barb.
d ¶ Fideiuſſor. Et ecōtra. vt no. gl. & Bal. i. d. l. mulier. & Bal. in §. ꝑterea. hic alle.
e ¶ Diſcuſſionē. ſʒ ſi eſt in diſcuſſiōe 3
erratū, non tʒ excuſſio. intellige tñ a
i errore d quo ponit Bar. i. § in vēditiōe. hic alle. in pen. & añpen. q. & Bal. in l. j. j. ſi vē. pi. aga.
f ¶ Interloquat̃. An ſit opus qđ Judex interloquat̃ ſup diſcuſſione. vide Bart. & q̄ ibi ad eū no. in l. ſtipulatio. §. hʒ. d ope. no. nū. & bal. in l. j. ſ. de ꝯdi. ex lege. & qđ no. in l. decē. de vb. ob. & Sal. in auſ. ꝑſente. C. de fideiuſ. Ange. in corpore vnde ſumitur. And. Barba.

¶ Authentica.

☞ Pena corporalis & pecuniaria quando imponitur ex eadem lege: vna non tollit aliam.
Bona homicide cui applicentur.
Renuntiari an poſſit huic authen.

I Vo a debito.

Debito rē meū cepi, & detineo: q̄rit̃ an puniar, & qualr: R. ñ. q̄ tripliciter puniorq; q͛ priuor iure meo. Scđo, q͛ debeo tātūdē dare detēto, vel parētib⁹ eius. Tertio, q͛ punior pena corꝑali. h. d. no. & q͛ nō d͛ qualr, relinquit̃ arbitrio iudicis: vt. l. j. §. expilator. ff. de eſſra. & expil. hoc itellige verū, ꝑterq̄ i debitore fugitiuo, q͛ ꝑt capi & detineri ꝑ modicū ſpatiū, donec facultas pn̄tādi ſe offerat: vt no. ff. qđ me. cau. l. extat. & ꝑ Jac. de bel. in ſua diſpu. i auſ. vt nō fiāt pig. & dicā. j. ti. ij. in auſ. ſʒ oīno. ſiſe. j. d maleſi. & math. l. fi. & ff. de adul. l. capite qnto. imo nō ponit̃ correctiue, ſʒ adiectiue ſm Odoſ. ¶ † No. q̄ qñ ex eadē lege imponit̃ pena corporalis & pecuniaria, vna ñ tollit̃ ꝑ aliā. ¶ † Quero, d͛ hic q̄ pena pecuniaria dat̃ retēto, vl̃ parētib⁹ ei⁹. qs eſt ſenſus hui⁹ litere: Rñdet gl. q̄ dat̃ parētib⁹ noīe detēti, & d͛t notabilr qđ ſi iſte detēt⁹ eēt mortu⁹, deberet̃ ei⁹ hrđi. qđ no. ad ſtatutū qđ vult q̄ bona homicide debeant applicari filio defuncti: q̄ ſi illi moriant̃ trāſmittūt ad hrđē. ¶ Scđo mō intelligit̃ q̄ det̃ detēto, qñ vult iniuriā ꝓſeq: aliter dat̃ parentib⁹ eius. & facit ad qōnē ſtatuti ꝑdicti, q̄ pars bonoꝝ homicide det̃ heredib⁹ interfecti, ſed ſi filij nolūt q̄ deuoluat̃ ad pr̄em interfecti: dic q̄. l. d͛t eʒ, q͛ de filio nō de patre lex loquitur: vt. ff. ſolu. matr. l. ſi vero. §. de viro. Nō obſt. hec auſ. q͛ hic Imperator procedit vltra faciēdo mētionē etiā de parentibus. qđ etiā vʒ ad ſtatu. cōcordiā. † Querit. g l. nūquid huic auſ. poſſit renuntiari, & an teneat pactū cū debitore, vt poſſit capi[a] & detineri: glo. dicit q̄ nō q͛ quoties factū eſt dānatū & pena lex nō poteſt renūtiari. l. prohibēte & puniente qđ eſt reuocabile. quod teneas menti. Bal.

¶ Lex decimatertia.

E Tiam cui.

Accipiens mutuum obligatur mutuanti, nō ei ad quē pecunia ꝓpter mercimonia deuenit. h. d. not. ibi pecunias ꝑdictas mutuo acceptas, vt ſit magis dubium. ¶ Quero ecōtra. ego vendidi tibi merces, quas tu alteri vēdis & tradis. mō q͛ nō ſoluiſti mihi pretiū, volo recurrere ſuper mercē meā. querit̃ vtrū poſſum: Rñ. q̄ nō ſicut nec ſuper pecunia. & eſt ratio: q͛ merces fuit fcā accipiētis: ſecus ſi perſeuerauerit in dñio tradētis. vt. ff. de trib. l. procuratoris. §. ſi ꝓpter mercē, vbi eſt caſus not. vt. ff. de in rem v. l. quidā. & ff. de priui. cre. l. ſi vētri. §. i bonis. quod tene menti.

¶ Lex decimaquarta

E St in arbitrio.

Creditori datur ius eligēdi, an agat perſonali, vel hypothecaria: imo ius cumulādi perſonalē & hypothecariā
1 in libellis. h. d. ¶ † No. hic in vltimis reſpōſis de cumulatione perſonali & hypothecaria. qđ hodie eſt correctum quādo cumulator rei, id eſt debitor & extraneus poſſeſſor. q͛ inter eos eſt ordo, & requirit̃ diſcuſſio debitoris, vt in authen ſed hodie. que eſt hic. ſed ſi cumulantur actiones, ſed non perſone eorum, id eſt q͛ principalis debitor cōuenitur perſonali & hypothecaria: tūc procedit libellus: vt in authen. de fideiuſ. §. ſed neq;. & dicit gl. q̄ eſt ſpeciale in hypothecaria, propter naturalem cōiunctionem, quam habet cum principali, vt. l. nemo ex his. de regu. iur. facit quod nota. ff. de iudi. l. ſi quis intentione. & j. de anna. excep. l. fi. ¶ Oppo contra iſtam lecturam de authen. ſed hodie. j. eod. Solu. vt ibi. ¶ Item opp. de. l. Moſchis. ff. de iure fiſci. Solu. ibi in tacita hypothecaria, hic in expreſſa.

¶ Authentica.

1 ☞ Obligati omnes ex contractu debent excuti antequam perueniatur ad non obligatum: id eſt extraneum poſſeſſorem.
2 Negatiua qualiter probatur in caſu huius authen.
3 Diſcuſſio perſonalis qualiter fiat:
4 Pignus ſi ſit obligatum pro obligatione naturali tantū, an ſit neceſſaria diſcuſſio:

S Ed hodie.

Iſta auſ. corrigit. l. cod. vt vides ſecundum glo. vel dic quod. l. codicis hodie remanet incorrecta, quando extraneus poſſeſſor
b detinet[b] rem nomine debitoris, & non nomine proprio; quia effectus iudicij fundatur in debitore: vt. l. ij. j. vbi in rem actio. de pe. he. l. etiam. §. ſi quis abſentis. ff. de rei vēd. l. officium. ſ. de iud. l. properandum. §. ſinautem reus. ibi vel alij perſonā eius ſolam pre-
1 tendenti licet nec gl. nec alius dicat, quam ego. ¶ † Nota, quod pri-
c mo debent excuti[c] omnes obligati ex eo contractu, antequam deueniatur ad non obligatum. id eſt ad extraneū poſſeſſorem. ratio autē
d eſt, q͛ principalis vr̃ eſſe ſoluēdo, ſi eſt ſoluēdo, fideiuſſor[d] vel mādator: vt not. j. de iure dotium. l. mulier. & ff. de fideiuſſo. l. ſi plures. §. preterea. vbi eſt tex. nota. ¶ Modo quero, quid ſi ſunt duo rei obligati principaliter, vtrum vnus eorū poſſit conueniri hypothecaria antequam alius conueniatur perſonali: Reſpon. ſic. tex. eſt notab. &
2 gl. ff. qui potiores in pigno. hab. l. mulier. & ibi per Bartol. ¶ † Secundo quero, qualiter apparebit de iſta negatiua, q̄ iſti primo conueniendi non ſint ſoluendo. Reſpō. per relationem diſcuſſoris: ni magis puto. §. ne tamen. ff. de rebus eorum. & credetur eius relatiō dicenti ſe inquiſiſſe, & nihil inueniſſe: vt nota. in l. ſtipulatio. §. habet. ff. de noui operis nuntiatione. per Bartolum ſecundum Jacob. de are. probari etiam hoc poſſet per famam: vt not. in l. ſecunda. quando fiſcus vel pri. nam cum res quedam poſſunt occultari: vt. l. ſecunda. j. quando & qui. quarta pars de. li. xj. & ff. de colla. bono. l. prima. §. ſed cum poſſim. in l. illud. in principio. de tributo. non poteſt oculis ſubijci. Idem probatur per rei euidentiam: vt q͛ hoſtiatim mendicat. ff. de verborum obligatio. l. decem. & l. fi. ſi certum petatur. Item probatur ſi dato termino ad res exhibendas. nihil exhibet. argu. ff. de contrahenda emptione. l. in lege. & eſt gl. ordina. not. in l. a diuo.
3 §. In venditione. ff. de re iudi. & ibi per Bartolum. ¶ † Quero, qualiter fiat diſcuſſio perſonalis: remitto te ad Bartol. in l. in duobus. §. vbi duo rei. ff. de duobus reis. & ibi vide. ¶ Quero, nunquid in diſcuſſione ſit neceſſe quod Judex interloquatur: dicit Bartolus qđ ſic in dicto. §. habet. & in dicto. §. In venditione. vbi videtur caſus. Jacob. butrig. dicit contrarium in l. penultima. j. ad trebel. vbi ſufficit hoc apparere: quia ita eſt redactum in actis. Bartolus dicit qđ ibi eſt neceſſe interloqui ſuper contumacia. quo ad iſtam legē tu dic
e quod vbi poſt diſcuſſionem[e] requiritur hominis factum, expedit q
f Judex interloquat̃[f]. aliter ſemper poſſet opponi quod diſcuſſio eſſet facta legitime, poſtquam interlocutum eſt: etiam ſi ſit in diſcuſſione erratum, tenet proceſſus, niſi appelletur: vt no. ipſe Bartol. in dicto. §. in vēditione. ſed vbi non requiritur factum hominis, ſed factum legis, non eſt neceſſaria permutatio. & ita loquitur dicta. l. penultima. j. ad trebel. & eſt ratio. quia legi omnia intelliguntur eſſe cognita: vt. ff. de condic. ob cauſam. l. ſi pecuniam. §. ſi ſeruum. ¶ † Quero,
4 quid ſi pignus eſt obligatum pro naturali obligatiōe tantum: Re ſpondeo. ibi non requiritur diſcuſſio: quia eſt impoſſibilis de iure. ¶ Idem ſi ſit preſcriptum perſonali, & reſtet hypothecaria: q͛ non requirit̃ diſcuſſio impoſſibilis fieri, alias permiſſio & hypothecaria eſſet fruſtra. de hoc Dyn. ff. de fideiuſ. l. Marcellus. & per Bartol. ff. de ſol. l. cū quis. §. ſi quis pro reo. que omnia tene mēti. In diſcuſſione bonorum res omnino inutiles pro nullis reputantur, vt. ff. ex in poſ. leg. l. ſi inutiles. que eſt no. Bal.

¶ Ut actiones ab here. & contra here. incipiant. Rubri.

¶ Continua iſtam rubricam vt in gl. & bene.

1 ☞ Promiſſio poſt mortem, & legatum valet, & an legatum conditionale tranſmittatur: 2.
3 Legatū & Actus, an differant, quātum ad obligationē initiandam:
4 Dies qñ eſt certa omni certitudine: an ante diē ſit nata actio, vel nō:
5 Arguit ad alteram partem: ſcilicet quod ante diem certam omni certitudine ſit nata actio.

Dies